

Ünnepek

Lekció: Lk. 23. 32-56
Textus: Lk. 23.34.

2000. ápr. 21, Nagypéntek
Gazdagrét

Bocsásd meg nekik!

Ha valaki végigolvassa Jézus Krisztus elfogatását, a Nagytanács, Pilátus ill. Heródes előtt lezajlott kihallgatását, mindezekben való megaláztatását, feltűnik neki, hogy Jézus - jobbára - hallgat. Ahogyan Ézsaiás megprófétálta: *"Amikor kínozták, alázatos maradt, száját sem nyitotta ki."* (Ézs.53.7) Ritkán szól, és akkor sem kereste védelmét, nem háborgott az őt ért igazságtalanság miatt, nem fogadott bosszút, nem jajveszékelt a halállal szemben. Némaságában méltóságot hordozott.

Megfeszítése után, a kereszten már semmit sem mond vádlóinak, ill. az őt gúnyoló tömegnek. Egyedül a megtérő latorhoz, ill. anyjához szól, mennyei Atyján kívül. *Jézus a kereszten imádkozik. Kivégzés alatt, haldoklás közben - imádkozik.* Az ő Atyjához szól, aki nem vette el tőle ezt a pohárt, bár háromszor kérte. Ahhoz fordul, aki kiszolgálta őt, egyszerűlt Fiát, ellenségeinek. Beszél, őszintén és bizalommal azzal, akinek akarata teljesedik be rajta. *"Atyám"* - szólítja meg őt a gyermeki bizalom hangján. Nem liturgia ez, nem szokás, nem előre megírt imádság. A szenvedő Fiú szívéből fakadó közlés a szerető Atya szívéhez. Azzal, hogy imádságba lezd, elismeri az Atya hatalmát, fennhatóságát, megközelíthetőségét, figyelmét és törődését.

Lehetne Jézus néma, összeszorított ajkú, bezárt szívű. Végigcsinálhatná azt, ami felőle megiratott úgy, hogy nem beszél az Atyával. Mondhatná, hogy végigcsinálom, amit kívánsz, de azt ne várd, hogy közben bizalommal legyek irántad... De nem így történt. Az, aki engedelmes Fiúként önként vette át az Atya akaratát, engedelmesen és bizalommal cselekszi azt meg. Ezért képes még itt is, még most is imádkozni. Ezért képes hinni és bízni halálában is.

I. Jézus az ellenségeiért imádkozik

Ha Jézus imádságát tekintjük, még nagyobb kérdésekkel találjuk magunkat szemben, mint hogy hogyan képes ő egyáltalán imádkozni. Jézus nem magáért imádkozik, mégcsak nem is tanítványaiért, vagy azon kevesekért, akik valóban gyásszal vannak a kivégzőhelyen. Azokért jár közben, akik szembenállnak vele, az ellenségeiért. A tömeg gúnyolódik, mocskolódik és közben jól szórakozik. Valami végre történik a városban. Egy kivégzés mindig eseményszámba ment, ez a mai is. *"Ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről... másokat megmentett, mentse meg magát, ha ő az Isten választott Krisztusa..."* mondják röhögve. Ezekért imádkozik Jézus. *Ahhoz imádkozik, akinek küldöttémmegölik, az, akit megölnék, azokért, akik ezt véghezviszik, akkor, amikor ez történik.* Erre nem lehet mást mondani, minthogy abszurd, képtelenség, érthetetlen és értelmetlen. A haldokló gyilkosaiért imádkozik utolsó szavaival? Ahhoz könyörög, akinek Fiát kivégzik? Nem feltámadása után, hanem akkor, amikor mindez zajlik? Mi történik itt? Hogyan lehetséges ez?

Nagyon tévedünk akkor, ha ezt a képtelenséget elintézzük azzal, hogy ő Jézus, az Isten Fia. Még nagyobbat, ha természetesnek vesszük, ha elvárjuk, ha azt mondjuk, hogy persze, könnyű neki. Ha a képtelenség élet eltompítjuk azzal, hogy isteni természetére tekintünk. Mert amint Jézus vért verejtékezve fogadta el az Atya kezéből a halálos döntést, ugyanúgy emberi természete teljes valójával volt jelen a kereszten. Hogy ez mennyire így van, azt bizonyítja az, hogy ami itt történik, az nem más, mint amire Jézus bennünket is tanított: *"Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnék, és imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket, hogy legyetek a ti mennyei atyátoknak a fiai"* (Mt. 5.44-45). Amit tanított, azt éli itt meg. Ez a Mennyei Atya jelleme, akinek abban vagyunk mi is fiai, ha úgy cselekszünk, amint ő is cselekedett.

És ha valaki közülünk - saját kudarca, mulasztása beismerése helyett - még mindig azt magyarázná, hogy erre csak Jézus képes, tekintsen egyre Jézus első követői közül, aki - amikor megkövezték - így imádkozott: *"Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt"* (Apcsel.7.60). Ugyanaz munkál benne, mint Jézusban: a szeretet. Miközben a gyilkos gyűlölet tárgya, isteni szeretettel szeret. Péter apostol ugyanezt írja levelében az üldözött keresztyéneknek: *"Ne fizessetek gonoszért gonosszal, gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: mondjatok áldást, hiszen arra hívattatok el, hogy áldást örököljete."* (IPét.3.9)

Ez nem fanatizmus, "extrakeresztyénség", hanem az evangélium és a keresztyén élet középpontja. Éppen abban látszik Krisztus követésünk erőtlensége, hogy elkezdünk tiltakozni: ez lehetetlen, ezt nem is várhatja el, erre nem vagyok képes. De mondogathatjuk-e ezt annak, aki imádkozott értünk, és aki példát hagyott ránk? Lehetünk-e az övéi úgy, hogy ami tanításának és életének, - halálának! - szíve, azt elintézzük azzal, hogy nem ránk tartozik. Pedig ezt tesszük!

II. Hogyan értsük Jézus imádságát?

"Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek" - nehéz értelmeznünk Jézus Krisztus szavait. Tudniillik először arra gondolhatnánk, hogy Jézus azt mondja: Atyám, mivel nem tudják mit tesznek, nem is baj, amit tesznek, ne tekints erre. Mintha nem is vétkeznének. Mintha nem lenne súlya a tetteknek. Azonban erről szó sincs, Jézus imádsága nem felmentés a bűn ténye alól. Mit jelent akkor z a félmonda, ez az indoklás?

Sokkal inkább elmélyíti a bűn tényét, semmint jelentéktelenítené azt. Bocsáss meg nekik, mert bocsánatra van szükségük, kegyelemre, hiszen olyan vakok, hogy azt sem tudják, azt sem fogják fel, hogy vétkeznek. A vallási vezetők azt gondolják, hogy isteni gondviselészerűen ők mentik meg a népet, Isten népét, egy istenkáromlótól. A felheccelt tömeg és katonák megrészegeznek a vértől, a zsákmánytól, a látványtól. Eszük ágában sincs azt gondolni, hogy ebben bármi bűn van - a kivégzés mindig is a nép cirkusza volt. Hogy gúnyolják, köpdösik, gyalázzák - része a játéknak, a szorakozásnak. Nem tudják, hogy mit tesznek; tudják, hogy kivégzésen vannak, de nem tudják, hogy bűn amiben részt vesznek. Az Isten Fiát irtják ki maguk közül.

Éppúgy történik, mint ma is. Az ember tudja, hogy mit csinál, de nem tudja, hogy az bűn. A héten megakadt a szemem egy internetes fórumon, amely témája a büntudat volt. Ellátogatván a mutatott helyre a következő kérdést találtam, amelyhez mindenki, szabadon, természetesen telkjes inkognitóban, így felelősség nélkül, hozzászólhatott: "Büntudatot érzel-e akkor, ha társadat megcsalod?" A válaszok lényege az, hogy azt sem tudjuk, mi az, hogy megcsalás, hogy ha a másik nem tudja, nem okoz neki fájdalmat, és így tovább. Az egyik hozzászóló azt írta, hogy ha valaki azt állítja magáról, hogy őszinte, nézzen a tükörbe és köpje le, amit lát (mert úgysem az - azaz ilyen nem létezik), vagy ha mégis, ő a legnagyobb balek a világon. Amikor tehát a világ azt mondja, hogy a bűnt - jelen esetben a hűtlenséget - mégcsak definiálni sem lehet, mert ilyen nem létezik, amikor bűn nincs, ha a másik nem tud róla, amikor mindenkinek joga van mindenhez, ami eszébe jut - beteljesedik Jézus szava: nem tudják, mit cselekszenek. Tudják, de nem látják. Máshol ezt így mondja Isten Igéje: *"Ezeknek gondolkozását e világ Istene megvakította, mert hitetlenek..."* (IIKor.4.4).

Éppen ezért Jézus nem úgy imádkozik, hogy "Atyám, nézd el nekik", hanem úgy, hogy "bocsásd meg nekik". Megmutatja, hogy az egyetlen egy dolog, amit a bűnnel tenni lehet: hogy valaki megbocsátja azt. Mindegy, hogy tudod, vagy nem, az elkövetett bűn megmarad, nem lehet semmivé varázsolni, jóvátenni, elfelejteni. Részesévé lett a világnak és az életünknek. Ami megtörtént, azt nem lehet meg nem történtté tenni. Isten előtt van, mert minden bűn végeredményben ellene való bűn. Az egyetlen lehetséges válasz rá, a megbocsátás. Oda kell menni, ahol a bűn van. Ezért imádkozik Jézus - mert nélküle a bűnök megmaradnak.

Bárcsak Isten nyitná fel a mi szemeinket is arra, amit teszünk, és amiben nem tudjuk, mit teszünk. Amiben másoknak olyan fájdalmakat és kárt okozunk, amit el sem tudunk képzelni. vagy amivel kapcsolatban azzal nyugtatjuk magunkat, hogy senkinek nem ártunk vele - de Isten szent felségét mégis megsértjük és bemocskoljuk. Nem én, nem te, nem a közvélemény, hanem egyedül Isten a mérce. Egyedül őt illeti a jog, hogy valamiről kimondja, bűn vagy nem. De amit ő annak nevez, mi ne nevezzük másnak, legyen az a mi életünkben, vagy a máséban, mindegy.

III. Jézus imádságának legmélyebb jelentése

A fentiekén túl van Jézus imádságának egy igen mély, elrejtett értelme, ami számunkra az örömhír forrása. Amikor azt mondják neki, hogy másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni, igazat mondanak. Azzal ment meg másokat - ott, a kereszten - hogy nem menti meg magát. Ugyanígy Jézus imádságának is kettős értelme bontakozik ki előttünk. Ezek valójában nem tudják, mit cselekesznek.

Amikor Jézust mindenki elutasítja, megveti, az Atya elfogadja. Az utált, megvetett. eldobott Jézus éppen ebben az elvetettségben lesz az egyetlen, tökéletes, megismételhetetlen bűnért való áldozat. Nem tudja ezt Pilátus, nem tudják a vallásos vezetők, nem tudja a szórakozó tömeg, nem tudják a gyászoló és rettegő tantványok. De tudja az Atya, és tudja a Fiú. Isten titka az, hogy a mi vegy végbe a Golgotán, hogy minek lesznek a részesei Jézus ellenségei. nem menti ez a bűnüket, nem oszlatja felelősségüket. De megszerzi számukra a bocsánat lehetőségét. Ezért imádkozhat így a Fiú: Bocsáss meg nekik... Bocsáss meg Atyám, mert itt függük ég és föld között, hogy a te ellenük való haragodat elhordozva elmondhassam ezt az imádságot.

"És a Mennyei Atya kétségtelenül meg is hallgatta ezt a könyörgést, így történt azután, hogy a nép közül sokan hitték inkább azt a vért, melyet kiontottak" - írja Kálvin. Nemcsak Pünkösdkor, nemcsak Jeruzsálemben, hanem itt is, a mai napig is. Mert te, aki velem együtt ott voltál azok között, akik nem tudták, mit cselekszenek, velem együtt ott vagy azok között, akikért imádkozott Isten Fia halálának óráján.